ఉత్తర భారతంలో వరద బీభత్సం

ప్రకృతి శాపమా? పాలకుల పాపమా?

జులై, ఆగస్టు నెలల్లో ఉత్తర భారతదేశంలో ప్రధానంగా హిమాచల్‌ప్రదేశ్, ఉత్తరాఖండ్, పంజాబ్, హర్యానా, ఢిల్లీ, యు.పి., జమ్ము కాశ్మీర్, రాజస్థాన్ రాష్ట్రాలలో రెండు దఫాలుగా భారీ వర్షాలు, వరదలు విరుచుకుపడ్డాయి. ఉత్తరాఖండ్‌లో వరదల తీవ్రత కొనసాగుతోంది. జనజీవనం అస్తవ్యస్తమైంది. కొండచరియలు విరిగిపడటంతో దిగువ ప్రాంతాలలోని గృహాలు, ఇతర నిర్మాణాలు శిధిలాలుగా మారిపోతున్నాయి. కొండ చరియలు, మట్టిదిబ్బల కింద సజీవంగా కూరుకుపోయిన వారి మృతదేహాల్ని వెలికితీసే చర్యలు ఇంకా కొనసాగుతున్నాయి. వందలాది మంది ప్రజానీకం ఈ రాష్ట్రాలలో సంభవించిన వరదలు, భారీవర్షాల కారణంగా విపత్తులలో చిక్కుకొని ప్రాణాలొదిలారు. జులై వరదల నుండి తేరకోక మునుపే మరోసారి భీకర వరదలు ముంచెత్తాయి. మొత్తం మీద వేల కోట్ల రూ॥ల ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు ఆస్తినష్టం జరిగింది. హిమాచల్ ప్రదేశ్‌లోనే 210 మంది, ఉత్తరాఖండ్‌లో 60 మంది, పంజాబ్‌లో 40 మంది మరణించినట్లు పత్రికా వార్తల ద్వారా తెలుస్తుండగా, వాస్తవానికి ఈ సంఖ్య మరింత అధికంగా వుంటుంది. ఈ ప్రాంతాల్లోని పర్యాటక, యాత్రాస్థలాలలో చిక్కుకుపోయిన ఇతర రాష్ట్రాలకు చెందిన వేలాదిమంది యాత్రికులు, పర్యాటకులు నిస్సహాయంగా నిలచిపోయారు. రవాణా, విద్యుత్ వ్యవస్థలు కోలుకోలేనివిధంగా దెబ్బతినటంతో బాధితులకు రక్షణ, సహాయ చర్యలు అందటం మరింత జాప్యమౌతోంది. చార్‌ధామ్ ప్రధానరహదారిపై కొండచరియలు విరిగిపడి, వాహనాల రవాణా స్థంభించి సరఫరాలు ఆగిపోయాయి. గిర్డీ నదిపై వంతెన కూలి ఇండో-టిబెట్ సరిహద్దు వరకు బాధితులకు సహాయంగా రావలసిన రక్షణ బలగాల రాకపోకలు స్థంభించాయి. వేల కోట్ల రూ॥ల ప్రజాధనంతో నిర్మిస్తున్న నాల్గువరసల మనాలీ హైవేపై రవాణా నిలిచిపోయింది.

ఎన్నడూ కనీవినీ ఎరుగని విధంగా యమునానది పొంగి ప్రవహించి పరిసర గ్రామాలను ముంచెత్తింది. యమునా నది వరద ఢిల్లీలోని ఎర్రకోటను తాకింది. పంజాబ్‌లోని 19 జిల్లాలలో, 150 గ్రామాలు ఈసారి వరద ముంపుకు గురయ్యాయి. గ్రామాలకు గ్రామాలే తుడిచిపెట్టుకుపోయాయి; పశువులు, జంతువులు వరద తాకిడికి కొట్టుకుపోయాయి. పొలాలన్నీ ఇసుకతో మేటవేయటంతో తిరిగి పంటలు వేయలేని పరిస్థితి నెలకొంది.

2013 సం॥లో ఉత్తరాఖండ్‌లో భారీ వర్షాలు, వరదలకు అనేక గ్రామాలు, పట్టణాలు తుడిచిపెట్టుకుపోయి అపార ప్రాణ, ఆస్థి నష్టం జరిగింది. ఈ పెనువిపత్తు నుండి ఎలాంటి పాఠాలు నేర్చుకోవటానికీ పాలకులు సిద్ధంగా లేరు.

2023లో తిరిగి ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్రంలోనే హిమాలయ పర్వత వంపుల్లోని జోషిమఠ్ పట్టణంతోసహా పరిసరాల్లో భూమి లోపలికి కుంగిపోయింది. రానున్న కాలంలో పెనుప్రమాదాలకు హెచ్చరిక చేసింది.

వాతావరణంలో సంభవిస్తున్న మార్పులు

వాతావరణ పర్యవసానాలు హిమాలయాలపై, దేశ కోస్తా ప్రాంతాలపై తీవ్ర ప్రభావం చూపబోతున్నాయని 'ఇంటర్ గవర్నమెంటల్ ప్యానెల్ ఆన్ క్లైమేట్ ఛేంజ్'(ఐపిసిసి) 6వ నివేదిక స్పష్టంగా పేర్కొంది. మనదేశంలో దాదాపు 10 కోట్ల ఎకరాలకు పైగా ప్రాంతం వరద ముంపు నెదుర్కోబోతుందని వాతావరణ అంచనాలున్నాయి. హిమాలయాల్లో సగటు ఉష్ణోగ్రతలు గత కొంతకాలంగా క్రమంగా పెరుగుతున్నాయి. 2023 జూన్ నెలలో ప్రపంచ మహాసముద్రాల ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలు ఎన్నడూలేని స్థాయిలో నమోదయ్యాయి. మధ్యధరా సముద్ర ప్రాంతాలలో పుట్టి, శీతాకాలంలో ఉపఖండానికి మంచు, వర్షపాతాన్ని తీసుకువచ్చే పశ్చిమ అలజడులు (వెస్టర్న్ డిస్టర్బెన్సెస్) క్రమంగా అస్థిరంగా వుంటున్నాయి. పశ్చిమ అలజడులకు రుతు పవనాల కలయికతో అసహజ వాతావరణం నెలకొందని, 'హైరిస్క్' ఘటనలు జరిగే అవకాశముందని వాతావరణ శాస్త్రవేత్తలు హెచ్చరించారు కూడా. పసిఫిక్ మహాసముద్ర ఉపరితల జలాలు వేడెక్కటం మూలంగా ఉద్భవించే ఎల్‌నినో వలన ప్రపంచవ్యాపితంగా ఉష్ణోగ్రత, వర్షపాతాల తీరుతెన్నులు మారిపోతాయి. కొన్ని చోట్ల కుంభవృష్టి, మరికొన్ని చోట్ల అనావృష్టి నెలకొంటుంది. ప్రపంచవ్యాపితంగా వెలువడుతున్న కర్బన ఉద్గారాల తీవ్రత భూతాపాన్ని పెంచుతూనే వుంది. భూగ్రహం వేడెక్కుతోందనే స్థితిని దాటి మరుగుతోందనే దశకు చేరుకుందని ఐక్యరాజ్య సమితి అధ్యక్షుడు గుటెర్రస్ వ్యాఖ్యానించారు.

ఈ వాతావరణ మార్పులకు కారణాలేమిటి?

సామ్రాజ్యవాదులు, వారి దళారులైన వివిధ దేశాల పాలకులు తమ సూపర్ లాభార్జనలకోసం చిత్తమొచ్చిన రీతిలో ప్రకృతితో వ్యవహరించటమే వాతావరణంలో ఈ మార్పులకు ముఖ్యమైన కారణం. అడవుల విచ్చలవిడి నరికివేత, వాతావరణంలోకి కర్బన ఉద్గారాలను భారీగా విడుదల చేయటం, భూతాపం క్రమంగా పెరగటానికి కారణంగా వుందని, ఇది వాతావరణంలో అనూహ్య మార్పులకు దారి తీస్తుందని 200 దేశల ప్రాతినిధ్యంతో జరిగిన 'కాప్-20' సదస్సు పునరుద్ఘాటించింది. పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తి, మనిషిని

ప్రకృతి నుండి వేరుచేస్తుందని, హద్దుల్లేని వనరుల దోపిడీ పర్యావరణ సమతుల్యతను దెబ్బతీస్తుందని కారల్‌మార్క్స్ వ్యాఖ్యానించింది అక్షర సత్యంగా రుజువౌతోంది.

హిమాలయ పర్వత ప్రాంతాల్లో అభివృద్ధి పేరిట ప్రకృతి విధ్వంసం

హిమాలయాలు మనదేశ ఉత్తర, ఈశాన్య, వాయవ్య ప్రాంతాలలోని 13 రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో విస్తరించి వున్నాయి. గంగ, యమున వంటి జీవనదులకు హిమాలయ ప్రాంతం జన్మస్థలంగా వుండి, అనాదిగా జీవకోటి మనుగడకు దోహదపడుతోంది. వన్య ప్రాణులకు, జీవవైవిధ్యానికి పేరెన్నికగన్న అడవులు, లోయలతో విస్తరించిన ప్రాంతమిది.

సున్నిత వాతావరణంతో, సుందరమైన ఈ ప్రాంతాన్ని తమ స్వార్థ, స్వీయ ప్రయోజనాల కోసం పాలకులు దుర్మార్గంగా వ్యవహరిస్తున్నారు. 2013 నాటి వరదలలో మృతిచెందిన వారి స్మారకం పేరిట 16 బైపాస్‌లు, 15 ఫ్లైఓవర్లు, 3516 కల్వర్టులతో ఉత్తరాఖండ్‌లో నిర్మించిన భారీ ఛార్‌ధాం ప్రాజెక్టు పర్యావరణాన్ని దెబ్బతీసి వినాశనానికి హేతువవుతుందని అనేక మంది నిపుణులు ఆనాటి నుండీ హెచ్చరిస్తూనే వున్నారు. హిమాచల్‌ప్రదేశ్‌లో కొండచరియల పతనం తరచూ జరుగుతుందని ఇస్రో ఎప్పుడో తేల్చిచెప్పింది. 2020-22ల మధ్యకాలంలో కొండచరియల పతనం ఆరు రెట్లు పెరిగిందని అంచనాకొచ్చారు. అనేక హెచ్చరికలను ఖాతరు చేయకుండా గత పదేళ్ళలో హిమాలయ పర్వత సానువుల్లో ఏకంగా 69 నేషనల్ హైవే ప్రాజక్టులకు పాలకులు ఆమోదం తెలిపారు. హిమాలయ ప్రాంతంలో ఇప్పటికే 168 జలవిద్యుత్తు కేంద్రాలుండగా, 2030 నాటికి మొత్తంగా 1088 విద్యుత్తు కేంద్రాలు స్థాపించటానికి అనుమతులిచ్చారు. సముద్ర మట్టానికి 2200-2500 మీటర్ల ఎత్తులో జలవిద్యుత్ కేంద్రాల నిర్మాణం నష్టదాయకమన్న నిపుణుల సూచనలను ఈ సందర్భంగా పరిగణలోకే తీసుకోలేదు.

అంతేగాక, ఇష్టారాజ్యంగా సాగిన అక్రమ గనుల తవ్వకాలు, శిధిలావశేషాల్ని నదుల్లో పడేయటం, సహజనదీ ప్రవాహాల్ని నిరోధించిన నిర్మాణాలు, అశాస్త్రీయంగా చేపట్టిన భారీ మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులు...వంటివన్నీ ఈ ప్రాంతంలో విపత్తులను మరింత తీవ్రం చేశాయి. వరద తాకిడి అధికంగా వుండే ప్రాంతాలలో నిర్మాణాలు, భారీ కట్టడాలు సాగించటం, మురుగునీటి పారుదల వ్యవస్థను విస్మరించటం, వివిధ నిర్మాణాల కోసం చెరువులు, సరస్సులను పూడ్చివేయటం- విపత్తు మోతాదును అనేకరెట్లు పెంచుతోంది. హిమాలయాల ప్రాంత సంరక్షణ కోసం జరగాల్సిన వ్యవస్థాగత కృషిపై మహేష్ చంద్ర కమిటీ, చోప్రా కమిటీ వంటివి విలువైన సూచనలెన్నో చేసినా, వాటిని పాలకులు చెత్త బుట్టల పాల్జేశారు. ప్రజల ఆలోచనలను మళ్ళించటంకోసం తిరిగి కొత్తగా ఇప్పుడు ఈ ప్రాంత సమగ్ర అధ్యయనం కోసం సుప్రీంకోర్టు నిపుణుల సంఘం ఏర్పరచాలని నిర్ణయించారు.

సామ్రాజ్యవాదుల, బడా కార్పొరేట్ల ప్రయోజనాల కనుగుణం గానే ఆగస్టు మొదటి వారంలో బిజెపి నాయకత్వంలోని కేంద్ర ప్రభుత్వం, అటవీ సంరక్షణ (సవరణ) చట్టం పేరిట యథేచ్ఛగా అడుల విధ్వంసానికి అనుమతించింది. దేశ సరిహద్దులనుండి లోపలికి వంద కి॥మీ॥ పరిధి వరకు తమ ఇష్టారాజ్యంగా అడవులను కట్టబెట్టేందుకు ఈ సవరణ చట్టం అనుమతిస్తోంది. దీనితో అత్యంత సున్నిత వాతావరణ స్థితిగతులతోనున్న హిమాలయ పర్వత ప్రాంతం కూడా మరింత విధ్వంసానికి గురయ్యే ప్రమాదముంది.

విచ్చలవిడిగా అడవుల నరికివేతతో చెట్లు కనుమరుగై వాటి ఆకులు మట్టిలో కలిసే ప్రక్రియ ఆగిపోతుంది. వాననీటి వలన భూమి కోతకు గురై, నదుల్లోకి మట్టి భారీగా పేరుకుంటోంది. మరోవైపున వాన నీటిని నిల్వచేసుకొనే సామర్థ్యం కూడా భూమికి తగ్గిపోతోంది. భూమికి నిల్వసామర్థ్యం తగ్గి, నదుల్లో మట్టి పేరుకు పోవటంతో భారీవర్షాల కారణంగా వచ్చే నీటిని నిలుపుకోలేక, నదులు ఉప్పొంగి వరద ఉధృతికి, వినాశనానికి దారితీస్తోంది.

భగీరథ, అలకనంద, మందాకినీ నదులపై జలవిద్యుత్ కోసమంటూ, డ్యాముల నిర్మాణం కోసమంటూ చట్టభీతి లేకుండా అనుమతులిచ్చి పర్యావరణాన్ని నాశనం చేశారు. అడవులు నరికి, కొండలలో సొరంగాలు తవ్వారు. ఫలితంగా బండరాళ్ళు పట్టుకోల్పోయాయి.

వాస్తవాలు ఇవి కాగా, వీటిని మరుగు పరుస్తూ 'రికార్డు వర్షపాతం', 'కనీవినీ ఎరుగని వరదలం'టూ ప్రజలను నమ్మించే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. 'గడచిన 50 ఏళ్ళలోనూ ఇంతటి కుండపోతను చూడలేద'ని హిమాచల్‌ప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి సుఖ్వీందర్ సింగ్ వ్యాఖ్యానించటంలో, ప్రమాద తీవ్రతను పెంచుతున్న కారణాల్ని మరుగుపరుస్తున్నాడు.

వాతావరణంలో జరుగుతున్న మార్పుల గురించి చెప్పు కుంటున్నామంటే, దాని పర్యవసానాలే ఈ పెను విపత్తులన్నీ అని అర్థం చేసుకోరాదు. దోపిడీ పాలకులు ప్రకృతితో చెలగాట మాడటం, వాతావరణంపై ఖచ్చితంగా ప్రభావం చూపుతోందన్నది వాస్తవం. మరో వైపున వారే స్వార్థ, స్వీయ ప్రయోజనాలకోసం విచక్షణారహితంగా అనుసరిస్తున్న విధానాలు, ఉపద్రవాల తీవ్రతను అనేక రెట్లు పెంచుతోంది. ప్రజల ప్రాణాలకు, ఆస్తులకు తీవ్ర నష్టం కలుగజేస్తోంది. ప్రజలను, రైతాంగాన్ని తిరిగి జీవితంలో కోలుకోలేనంతగా దెబ్బతీస్తోంది. పాలకుల పాపాలే ప్రకృతి శాపాలుగా ప్రజలను పెనువిపత్తులకు ఎరవేస్తోంది.

★★★★★